

Kronika Monitoru medicíny SLS

Za MUDr. RNDr. Jozefom Haľkom (1.6.1929 – 26.11.2022)

Koncom novembra uplynulého roku sme sa rozlúčili so vzácnym, hlboko vzdelaným, pracovitým, mimoriadne skromným, prajným a „od kosti dobrým“ človekom – lekárom špecialistom klinickým farmakológom a onkológom, zakladajúcou, priekopníckou lekárskou osobnosťou so zásadným odborným prínosom v kontexte slovenskej klinickej farmakológie, farmácie a klinickej onkológie.

Jozef Haľko sa narodil 1. júla 1929 vo Vyšnej Oľšave, ako prvé dieťa gréckokatolíckeho farára Jozefa Haľka a jeho manželky, učiteľky Emílie Haľkovej, rod. Jurekovej. Starý otec Jozef Haľko bol tiež gréckokatolíckym kňazom. Aj v rodine z matkinej strany boli zastúpené duchovné osoby: kňaz – jezuita Jozef Jurek a rehoľná sestra Inocencia Jureková, istý čas provinciálna predstavená rehole Krížových sestier. Jozef mal dvoch súrodencov – sestru Oľgu a brata Mikuláša. Jeho pozitívny, prajný prístup k životu a ľuďom sa formoval pod vplyvom jeho blízkych, ako aj v dôsledku konkrétnych životných okolností a udalostí života rodiny. V priebehu rokov sa jej nevyhli náboženské prenasledovanie, ťažké choroby, ani materiálna núdza. V tridsiatych rokoch sa rodina Haľkovcov presťahovala do Bratislavy. Tu Jozef neskôr získal kvalitné stredoškolské vzdelanie (na vtedajšom tzv. cvičnom gymnáziu) a po maturite sa prihlásil na štúdium medicíny. Z bratislavskej lekárskej fakulty ho však z takzvaných politických dôvodov (otec bol gréckokatolícky kňaz) dvakrát vylúčili. Nevzdal sa však a prihlásil sa na štúdium na Fakultu hygieny Karlovej univerzity v Prahe, kde štúdium medicíny napokon úspešne dokončil.

Po promócií začal pracovať na Detskom infekčnom oddelení v Nemocnici v Trnave, neskôr prešiel do vtedajšej Vojenskej nemocnice v Bratislave. Začiatkom 60-tych rokov prišiel pracovať ako lekár na Interné oddelenie Onkologického ústavu v Bratislave, kde pôsobil vyše 30 rokov, až do svojho odchodu dôchodku. Venoval sa naplno medicínsky aj ľudsky náročnej liečbe onkologických pacientov, pričom často sprevádzal chorého a jeho rodinu aj v najťažších chvíľach blížiaceho sa konca života. So spolupracovníkmi z radov popredných osobností klinickej onkológie sa zaslúžil o zavedenie viacerých inovatívnych postupov nádorovej chemoterapie. Podieľal sa tiež na vypracovaní novších postupov antibiotickej liečby. Rád odovzdával svoje rozsiahle vedomosti druhým. Prednášal na vedecko-odborných podujatiach, venoval sa mladším kolegom, študentom medicíny, farmácie či iných zdravotníckych odborov, publikoval. Kolegovia a známi ho poznali ako človeka mimoriadne čestného, vytrvalého až

nezlomného, charakterizovaného veľkou úctou a láskou ku každému človeku.

Koncom 60. rokov sa zapísal na štúdium farmácie, ktoré v roku 1972 úspešne ukončil. Spojenie nevšednej medicínskej erudície a hlbokých znalostí farmakológie, ako aj medzinárodný rozhľad i vnímanie aktuálnych vedecko-odborných trendov a požiadaviek každodennej medicínskej praxe mu umožnili založiť na dnešnom Národnom onkologickom ústave v Bratislave jedno z prvých oddelení klinickej farmakológie na Slovensku, ktoré vo funkcii primára aj úspešne viedol. Zavádzaním nových metodík, osobitne z oblasti terapeutického monitorovania hladín liečiv a jeho využitia najmä pri riadení onkologickej a antibiotickej liečby, ako aj rozsiahlou konzultnou a expertíznou činnosťou sa stal jednou zo zakladajúcich osobností medicínskeho odboru klinická farmakológia na Slovensku, aj Slovenskej spoločnosti klinickej farmakológie, o. z. SLS. Bol dlhoročným členom jej výboru a po dve funkčné obdobia aj vedeckým sekretárom spoločnosti. Významná bola tiež jeho expertízna činnosť v oblasti posudzovania registračnej dokumentácie nových liekov a protokolov klinických skúšaní liečiv, osobitne v onkológii. Zároveň sa angažoval aj pri vzniku a rozvoji odboru klinická farmácia. Usiloval sa o úzku spoluprácu týchto odborov. Predovšetkým v priamej starostlivosti o pacienta, ale aj v oblasti výskumu a medicínskeho či farmaceutického vzdelávania. Pamätníci spomínajú aj na jeho zásluhy v obnovení tradície a činnosti lekárne v dnešnom Onkologickom ústave sv. Alžbety v Bratislave.

V roku 1958 sa zasnúbil so svojou budúcou manželkou Martou, s ktorou sa v júni 1959 zosobášili v bratislavskom Dóme sv. Martina. Narodili sa im deti Zuzana a Jozef. Manželia Haľkovci prežili spolu krásnych 63 rokov života. Spájala ich vzájomná úcta a láska, ktorá bola príkladom i povzbudením pre mnohých, ktorí ich poznali. V roku 1969 DDr. Haľko prekonal ťažkú, vtedy zvyčajne smrteľnú chorobu, čo pripomína ďakovná tabuľka jeho manželky v Lurdskej jaskyni na Hľbokej ceste v Bratislave (o tomto historicky zaujímavom mieste v širšom centre Bratislavy neskôr napísal odbornú monografiu jeho syn Jozef). Aj tieto svoje osobné skúsenosti lekára – pacienta využil vo svojej medicínskej práci.

Vo veku 69 rokov odišiel DDr. Haľko do zaslúženého dôchodku. Neznamenalo to však ukončenie jeho mnohorakej odbornej činnosti. Až do svojho 83. roku pokračoval v práci ako expert Štátneho ústav pre kontrolu liečiv v Bratislave. Venoval sa aj inovatívnym počítačovým programom. S manželkou Martou

mohli konečne spolu aj viacej cestovať, ich najobľúbenejším cieľom boli rôzne destinácie v Rakúsku.

DDr. Haľko bol mimoriadne skromným človekom. Na pocty a oficiálne uznania si nepotrpel, ani ich nevyhľadával. Ako jedna z posledných významných pôct SLS mu bola udelená Zlatá medaila propter merita (2014). Bol aj čestným členom Slovenskej farmaceutickej spoločnosti.

Okolo 80-tyky začalo DDr. Haľko trápiť chronické ochorenie, ktoré s podporou manželky Marty a detí znášal veľmi trpezlivo. Postupne sa pridávali ďalšie ťažšie choroby, neskôr aj pobyty v nemocnici. Bol vraj obľúbeným pacientom pre svoju mimoriadnu trpezlivosť, uznanie pre ošetrojúcich zdravotníkov a jemný zmysel pre humor. Po prepustení z poslednej hospitalizácie zomrel pokojne v kruhu svojich blízkych doma dňa 26. novembra 2022. Odišla mimoriadna, obdivuhodná osobnosť slovenskej medicíny i farmácie, ktorej pozoruhodný profesijný, odborný i ľudský prínos a príklad by si zaslúžili podrobnejšie štúdium a spracovanie.

R.I.P.

*prof. MUDr. Jozef Glasa
za široký okruh kolegov,
spolupracovníkov a priateľov*